

TẠO NỀN TẢNG PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG THỊ TRƯỜNG BẢO HIỂM VIỆT NAM

NGŨ VIỆT TRUNG

Ngày 16/6/2022, Quốc hội khóa XV đã thông qua Luật Kinh doanh bảo hiểm (Luật số 08/2022/QH15). Có hiệu lực từ ngày 01/01/2023, Luật Kinh doanh bảo hiểm sẽ tạo nền tảng phát triển bền vững cho thị trường bảo hiểm Việt Nam để thực hiện các mục tiêu tại Đề án Chiến lược phát triển thị trường bảo hiểm đến năm 2030.

Từ khóa: Bảo hiểm, thị trường bảo hiểm, doanh nghiệp bảo hiểm

CREATING A FOUNDATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF VIETNAM'S INSURANCE MARKET

Ngo Viet Trung

On June 16th, 2022, the 15th National Assembly passed the Law on Insurance Business in the third session (Law No. 08/2022/QH15). Taking effect from January 1st, 2023, the Law on Insurance Business will have a great impact on the insurance market, creating a foundation for sustainable development for the Vietnamese insurance market to realize the goals set out in the Insurance Market Development Strategy Project to 2030.

Keywords: Insurance, insurance market, insurance enterprises

Ngày nhận bài: 29/6/2022

Ngày hoàn thiện biên tập: 14/7/2022

Ngày duyệt đăng: 27/7/2022

Tháo gỡ các khó khăn, vướng mắc hiện hành

Luật Kinh doanh bảo hiểm (KDBH) số 08/2022/QH15 với nhiều điểm mới đã đáp ứng nhu cầu về sản phẩm bảo hiểm linh hoạt, đa dạng và toàn diện của tổ chức, cá nhân. Luật KDBH số 08/2022/QH15 cho phép doanh nghiệp bảo hiểm (DNBH) chủ động hơn trong thiết kế, xây dựng và triển khai sản phẩm bảo hiểm. DNBH chỉ phải đăng ký với Bộ Tài chính phương pháp, cơ sở tính phí bảo hiểm nhân thọ, bảo hiểm sức khỏe, bảo hiểm xe cơ giới (trừ bảo hiểm bắt buộc) thay vì phải được Bộ Tài chính phê chuẩn quy tắc, điều khoản, biểu phí sản phẩm bảo hiểm như trước đây.

Nhằm gia tăng cơ hội tiếp cận dịch vụ, sản phẩm bảo hiểm cho khách hàng phù hợp xu thế Cách mạng công nghiệp lần thứ tư, Luật đã khuyến khích doanh nghiệp ứng dụng công nghệ thông tin để hiện đại hóa hoạt động KDBH, quản trị doanh nghiệp, cũng như phương thức cung cấp sản phẩm bảo hiểm. DNBH được chủ động cung cấp dịch vụ, sản phẩm bảo hiểm trên môi trường mạng, việc cung cấp sản phẩm dịch vụ qua mạng cũng phải đáp ứng các điều kiện nhất định...

Ngoài ra, Luật KDBH số 08/2022/QH15 cụ thể hóa các quy định về nhằm hạn chế cạnh tranh không lành mạnh như cấm đe dọa, cưỡng ép giao kết hợp đồng bảo hiểm, bổ sung quy định về điều kiện hoạt động, nguyên tắc hoạt động của đại lý bảo hiểm, nguyên tắc hoạt động môi giới bảo hiểm để nhằm chuẩn hoá hoạt động phân phối bảo hiểm... Qua đó, góp phần nâng cao chất lượng sản phẩm, dịch vụ bảo hiểm.

Để đáp ứng yêu cầu của việc đổi mới mô hình quản lý giám sát theo hướng hiện đại, đáp ứng theo các chuẩn mực quốc tế, Luật KDBH số 08/2022/QH15 đã bổ sung quy định đổi mới quản lý tài chính DNBH. Theo đó, yêu cầu DNBH tự xác định vốn trên cơ sở rủi ro và DNBH phải duy trì vốn thực có cao hơn so với vốn trên cơ sở rủi ro theo quy định của Bộ Tài chính; bổ sung các quy định về chuẩn hóa cơ cấu tổ chức của DNBH, người quản lý, người giám sát; yêu cầu doanh nghiệp xây dựng và thực hiện quản trị rủi ro, kiểm tra, kiểm soát nội bộ, quản trị tài chính; tăng cường công khai thông tin... Quy định này sẽ góp phần nâng cao năng lực cạnh tranh của DNBH.

Luật KDBH số 08/2022/QH15 cũng có những quy định nhằm đa dạng hóa công cụ đầu tư. Do đó, nhằm đảm bảo hiệu quả đầu tư, đáp ứng các cam kết

với khách hàng tham gia bảo hiểm trong dài hạn, DNBH đang có nhu cầu đầu tư vào nhiều tài sản khác nhau, thời hạn đa dạng và chi phí hợp lý.

Căn cứ vào thực tiễn trên, Luật KDBH số 08/2022/QH15 cho phép, doanh nghiệp chủ động trong lựa chọn tài sản đầu tư, đầu tư một phần vốn ra nước ngoài phù hợp với năng lực tài chính và khả năng quản trị rủi ro của mình. Quy định về đầu tư này phù hợp với việc áp dụng mô hình quản lý vốn tương ứng với quy mô và mức độ rủi ro của doanh nghiệp. Luật cũng bổ sung quy định về các nguồn vốn đầu tư, nguyên tắc đầu tư, những điều không được làm... nhằm đảm bảo an toàn, phù hợp với tính chất hoạt động KDBH.

Trước đây, các quy định về công khai, minh bạch thông tin chưa đầy đủ, còn thiếu các thông tin mang tính cập nhật hoặc thông tin về các tình huống có thể ảnh hưởng đến quyền lợi của khách hàng, thông tin nhằm đáp ứng các yêu cầu về phòng, chống rửa tiền theo khuyến cáo của Nhóm châu Á Thái Bình Dương về phòng chống rửa tiền (APG). Luật KDBH số 08/2022/QH15 đã hoàn thiện các quy định về công khai thông tin của DNBH nhằm nâng cao tính minh bạch và dễ tiếp cận của thông tin. Đồng thời, Luật phân nhóm và yêu cầu DNBH thực hiện công khai thông tin định kỳ, công khai thông tin thường xuyên, công khai thông tin bất thường; quy định về các phương thức công khai thông tin và thời hạn công khai thông tin.

Luật KDBH số 08/2022/QH15 đã thống nhất, đồng bộ với quy định mới được sửa đổi, bổ sung tại các văn bản pháp luật có liên quan như: Bộ Luật dân sự, Luật Doanh nghiệp và bổ sung những quy định mang tính đặc thù áp dụng cho lĩnh vực KDBH để bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của các chủ thể tham gia quan hệ KDBH, như: hợp đồng bảo hiểm, đặc biệt là trong thời đại cách mạng công nghiệp, giải quyết tranh chấp trong lĩnh vực bảo hiểm, gian lận bảo hiểm...

Luật đã sửa đổi, bổ sung quy định về hủy bỏ hợp đồng bảo hiểm, hợp đồng vô hiệu, đơn phương chấm dứt thực hiện hợp đồng; bãi bỏ quy định về thời hiệu khởi kiện, thời điểm phát sinh trách nhiệm của hợp đồng... để đảm bảo thống nhất với Bộ luật dân sự, dễ áp dụng trên thực tế. Đồng thời, phân loại rõ các loại hợp đồng bảo hiểm tương ứng với các loại hình bảo hiểm; quy định rõ đối tượng được bảo hiểm, quyền lợi được bảo hiểm đối với từng loại hợp đồng bảo hiểm; nâng cao trách nhiệm của các chủ thể tham gia hợp đồng bảo hiểm trong việc cung cấp thông tin.

Một điểm mới khác của Luật KDBH số 08/2022/QH15 là bổ sung nhiệm vụ, quyền hạn của Bộ Tài chính trong quản lý, giám sát, thanh tra, xử lý vi phạm pháp luật về hoạt động KDBH. Luật bổ sung

quy định Bộ Tài chính phối hợp với các cơ quan quản lý bảo hiểm nước ngoài trong việc phối hợp quản lý, giám sát, thanh tra, kiểm tra đối với các chi nhánh của doanh nghiệp bảo hiểm nước ngoài tại Việt Nam; thiết lập cơ chế chia sẻ thông tin quản lý, giám sát cùng với Ngân hàng Nhà nước Việt Nam và các bộ, ngành khác có liên quan đến hoạt động KDBH.

Cơ hội và thách thức đặt ra

Cơ hội

Một là, Luật KDBH sẽ tăng cường hiệu lực quản lý nhà nước, phát huy tính chủ động, sáng tạo của DNBH. Môi trường pháp lý được cải thiện theo hướng thông thoáng hơn sẽ thu hút thêm các nhà đầu tư nước ngoài như các tập đoàn tài chính, bảo hiểm cũng như các nhà đầu tư trong nước có tiềm lực kinh tế lớn. DNBH sẽ tăng cơ hội kinh doanh và doanh thu do được chủ động phát triển sản phẩm bảo hiểm mới. Đối với doanh nghiệp ứng dụng công nghệ sẽ tiết kiệm chi phí nhân sự, vận hành bộ máy bán hàng, tăng lợi ích kinh tế.

Hai là, việc chuyển đổi sang mô hình vốn trên cơ sở rủi ro góp phần nâng cao tính an toàn tài chính, an toàn hệ thống của thị trường bảo hiểm. Thị trường bảo hiểm sẽ minh bạch hơn do có các quy định rõ ràng về công khai thông tin.

Ba là, việc thay đổi phương thức quản lý giám sát từ can thiệp sau sang can thiệp sớm sẽ góp phần hạn chế số doanh nghiệp mất khả năng thanh toán.

Bốn là, việc hoàn thiện quy định về hợp đồng bảo hiểm theo hướng tăng tính minh bạch về sản phẩm (từ phía DNBH) và đối tượng được bảo hiểm (từ phía bên mua bảo hiểm), nhằm giảm tranh chấp có thể phát sinh, tạo môi trường kinh doanh công bằng, minh bạch, an toàn

Thách thức

Một là, số lượng các DNBH ngày càng nhiều, đồng thời việc minh bạch hóa thông tin và yêu cầu cung cấp thông tin đa chiều của DNBH sẽ làm gia tăng áp lực cạnh tranh cho doanh nghiệp.

Hai là, để đáp ứng yêu cầu chuẩn hóa, DNBH phải đầu tư thiết lập bộ máy quản trị, điều hành, kiểm soát nội bộ, kiểm toán nội bộ, quản trị rủi ro, xây dựng hệ thống công nghệ thông tin, đào tạo và tuyển dụng nhân sự đáp ứng các yêu cầu về trình độ đối với các chức danh quản lý của doanh nghiệp.

Ba là, cơ quan quản lý bảo hiểm cũng phải cải thiện hệ thống quản lý, đào tạo nhân viên để đáp ứng ngày một tốt hơn các yêu cầu về mô hình quản lý, giám sát trên cơ sở rủi ro.

Phát triển thị trường bảo hiểm theo Chiến lược đến năm 2030

Cùng với việc ban hành Luật KDBH số 08/2022/QH15, Đề án Chiến lược phát triển thị trường bảo hiểm đến năm 2030 cũng đã được xây dựng nhằm tạo nền tảng phát triển bền vững thị trường bảo hiểm Việt Nam trong thời gian tới.

Theo đó, một trong những quan điểm và định hướng phát triển thị trường bảo hiểm đến năm 2030 được xác định là xây dựng và phát triển thị trường bảo hiểm theo hướng hiện đại, tiếp cận với các tiêu chuẩn và thông lệ quốc tế tốt nhất, phù hợp với điều kiện thực tế, bền vững, hài hòa lợi ích của các bên tham gia bảo hiểm. Việc phát triển thị trường bảo hiểm được thực hiện theo hướng coi trọng phát triển cả về quy mô và chất lượng; phát triển và tăng cường khả năng cạnh tranh của các định chế trung gian, tạo sự liên thông giữa hoạt động của bảo hiểm với thị trường tài chính để phát triển cân bằng giữa các cấu phần của thị trường tài chính.

Đồng thời, đẩy mạnh công tác quản lý, giám sát, thanh tra, kiểm tra của cơ quan quản lý. Nâng cao năng lực quản lý rủi ro thị trường, đảm bảo thị trường hoạt động an toàn, lành mạnh, bền vững. Việc phát triển thị trường bảo hiểm được thực hiện một cách đồng bộ, toàn diện, có kế hoạch, lộ trình cụ thể, có bước đi thận trọng, chắc chắn, được công bố công khai, không làm xáo trộn hoạt động của thị trường bảo hiểm, đảm bảo quyền lợi và lợi ích hợp pháp của người tham gia bảo hiểm và sự an toàn của cả hệ thống; tiết giảm chi phí xã hội. Bảo đảm nguyên tắc thị trường, doanh nghiệp tự chịu trách nhiệm, cơ quan quản lý nhà nước thực hiện vai trò quản lý, giám sát, không làm thay doanh nghiệp.

Đề án Chiến lược phát triển thị trường bảo hiểm đến năm 2030 đặt mục tiêu tổng quát là hoàn thiện hệ thống cơ chế, chính sách về KDBH đầy đủ, minh bạch, bình đẳng và đồng bộ, tiếp cận các chuẩn mực, thông lệ quốc tế về KDBH, tạo thuận lợi cho sự phát triển toàn diện thị trường bảo hiểm, bảo đảm thực hiện các nghĩa vụ cam kết quốc tế của Việt Nam. Đồng thời, nâng cao tính an toàn hệ thống, bền vững và hiệu quả của thị trường; góp phần ổn định nền kinh tế và bảo đảm an sinh xã hội. Phát triển các DNBH có năng lực tài chính vững mạnh, năng lực quản trị điều hành tiếp cận chuẩn mực quốc tế, hoạt động hiệu quả, có khả năng cạnh tranh trong nước và khu vực.

Cùng với đó là đẩy mạnh chuyển đổi số nhằm tạo điều kiện cho các tổ chức, cá nhân thuận tiện nhất trong việc tham gia bảo hiểm. Khuyến khích các DNBH ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động KDBH; nâng cao quản trị rủi ro, an toàn, an ninh mạng

và giao dịch trên không gian mạng. Tăng cường hiệu quả quản lý nhà nước về KDBH; đẩy mạnh hợp tác quốc tế và hội nhập trong lĩnh vực bảo hiểm.

Đề án Chiến lược đã đề ra các mục tiêu cụ thể. Theo đó, phần đầu doanh thu ngành bảo hiểm tăng trưởng bình quân giai đoạn 2021-2025 là 15%/năm, đến năm 2025, quy mô đạt 3%-3,3% GDP; tăng trưởng bình quân giai đoạn 2026-2030 là 10%/năm, đến năm 2030 quy mô đạt 3,3% - 3,5% GDP. Đến năm 2025 có 15% dân số tham gia bảo hiểm nhân thọ; đến năm 2030 có 18% dân số tham gia bảo hiểm nhân thọ. Tốc độ tăng trưởng bình quân về tổng tài sản, tổng số tiền đầu tư, tổng dự phòng nghiệp vụ, tổng nguồn vốn chủ sở hữu tăng bình quân 15%/năm giai đoạn 2021-2025 và 10%/năm giai đoạn 2026-2030. Tốc độ tăng trưởng doanh thu cung cấp sản phẩm bảo hiểm trên môi trường mạng đạt bình quân 10%/năm trong giai đoạn 2023-2030. Phí bảo hiểm bình quân đầu người đạt 3 triệu đồng năm 2025 và 5 triệu đồng năm 2030.

Để thực hiện được các mục tiêu trên, Đề án Chiến lược phát triển thị trường bảo hiểm đến năm 2030 đã xác định các nhóm giải pháp đồng bộ cần tập trung triển khai bao gồm: Hoàn thiện hệ thống pháp luật KDBH; Tăng cường năng lực tài chính, quản lý rủi ro, quản trị doanh nghiệp và công khai minh bạch của DNBH; Phát triển sản phẩm và đa dạng hóa sản phẩm bảo hiểm; Đa dạng và chuyên nghiệp hóa kênh phân phối bảo hiểm; Phát triển và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực; Đẩy mạnh tuyên truyền về bảo hiểm; Khuyến khích ứng dụng công nghệ thông tin trong KDBH; Tăng cường hiệu lực quản lý nhà nước và hiệu quả công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát, xử phạt hành chính trong lĩnh vực bảo hiểm...

Như vậy, việc ban hành và triển khai thực hiện Luật KDBH số 08/2022/QH15 và Đề án Chiến lược phát triển thị trường bảo hiểm đến năm 2030 sẽ là cơ sở pháp lý quan trọng, xác định định hướng và mục tiêu, giải pháp rõ ràng, tạo nền tảng phát triển bền vững thị trường bảo hiểm Việt Nam trong thời gian tới.

Tài liệu tham khảo:

1. Quốc hội, Luật Kinh doanh bảo hiểm số 08/2022/QH15;
2. Bộ Tài chính, Báo cáo tổng kết thực hiện Chiến lược phát triển thị trường bảo hiểm Việt Nam giai đoạn 2011-2020;
3. Bộ Tài chính, Đề án Chiến lược phát triển thị trường bảo hiểm Việt Nam đến năm 2030.

Thông tin tác giả:

Ngô Việt Trung - Cục Quản lý, giám sát bảo hiểm, Bộ Tài chính
Email: ngoviettrung@mof.gov.vn